

Ametnikueetika nõukogu seisukoht nr 6

Heaks kiidetud 15.04.2016. a

Ülevaade pöördumisest

Tallinna Linnavolikogu revisjonikomisjon pöördus 03.03.2016 ametnikueetika nõukogu poole ja palus eetikanõukogu seisukohta töölähetustel kogutud lennuboonuspunktide kasutamise kohta.

Täpsemalt soovis revisjonikomisjon vastuseid järgmistele küsimustele:

- 1) Kas ametiasutuste lähetuste käigus kogutud preemiapunkte tuleks koguda ametiasutustele (nt korporatiivkaardile) või võivad teenistujad punkte oma erakaartidele koguda?
- 2) Kas ametilähetuste käigus erakaardile kogutud punktide kasutamine isiklikuks hüveks on eetiline?
- 3) Kas ametiasutuse võib lähetustega kogunenud punktide erakontodele kogumist kasutada oma motivatsioonisüsteemi osana? Kas sellisel juhul tuleks see ka välja öelda või sätestada (nt asutuse heas tavas)?
- 4) Kas ülemusel on õigus oma alluvaid paluda või mõjutada alluvate ametilähetuste korral oma (st ülemuse) kaardile punkte koguma?
- 5) Kas preemiapunktide kogumine ja kasutamine peaks ametiasutustes olema reguleeritud? Kui jah, siis millisel tasemel (ametliku sisekorra või hea tavana)?

Eetikanõukogu seisukoht

Ametniku eetikakoodeksi järgi peab ametnik hoiduma kingitustest, soodustustest ja teenetest, mis seavad kahtluse alla tema sõltumatuse ja objektiivsuse. Samuti peab ametnik teostama avalikku võimu ainult avalikes huvides.

Ametilähetustel kogutud lennuboonuspunktid on ühelt poolt käsitletavad tööülesannete täitmisel saadava hüvena, sest ametilähetustel esindab ametnik ametiasutust ja lähetusega kaasnevad kulud tasutakse tööandja või rahvusvahelise organisatsiooni poolt.

Teisalt tuleb arvestada, et lennuboonuspunktid on ühtsetel alustel kättesaadavad kõigile, kes lennuettevõtete teenuseid kasutavad. Lennuboonuspunktide jagamise mehhanism erineb sellistest soodustustest või hüvedest, mida pakutakse ainult ametnikele eesmärgiga mõjutada sisulisi otsuseid või toiminguid soodustuse pakkujale sobivas suunas (nt poliitika kujundamisel, hankemenetlusel või järelevalve tegemisel).

Teenistuslähetusel peavad lähtuma asutuse sisemistest lähetuste korraldamise reeglitest, mis omakorda peavad tagama soodsaima hinna-kvaliteedi suhtega reisisiteenuse valimise. Lisaks on ametnike lähetustel käimise sagedus seotud asutuse tööplaani ja lähetuste eelarvega. Seega peaks olemasolev ametilähetuste korraldus minimeerima võimaluse, et ametnik hakkab lennupiletite valikul lähtuma sellest, missuguse lennufirma soodustuste programmiga ta liitunud on või et ametnik hakkaks lähetuses käima üksnes lennuboonuspunktide kogumise eesmärgil.

Lisaks mõjutab ametilähetustel käimine ametniku vaba aja kasutamist (perest ja kodust eemal viibimine nädalavahetustel või õhtuti) ja toob kaasa intensiivsema töökoormuse.

Kaaludes lennuboonuspunktide isiklikuks tarbeks kasutamisega kaasnevaid eetilisi ohukohti, lennuboonuspunktide jagamise mehhanismi ning mitmekesist rahvusvahelist praktikat, on eetikanõukogu seisukohal, et lennuboonuspunktide isiklikuks tarbeks kasutamine ei ole vastuolus ametniku eetikakoodeksiga. Seejuures peab iga asutus tagama, et teenistuselähetuste korraldamise süsteem oleks üles ehitatud läbipaistvalt ning et lennufirma valikul lähtutakse optimaalseimast lennugraafiku ja hinna suhtest. Vastasel korral tekib vastuolu eetikakoodeksis sisalduva erapooletuse ja usaldusväärse väärtusega.

Juhul kui asutus soovib ametilähetustel kogutud lennuboonuspunkte tulevasteks ametilähetusteks või -koolitusteks kasutada, siis võib asutus oma teenistuselähetusi reguleeriva dokumendiga vastavad reeglid kehtestada (nt näiteks näha ette, et ametilähetuste käigus kogutud punktid kogub ametnik eraldi isikustatud lennuboonuskaardile). Samuti on asutustel võimalik liituda lennufirmade korporatiivprogrammidega (kui lennufirma sellist programmi Eestis pakub), mis võimaldab lisaks isikupõhiste lennuboonuspunktidele saada lisaks ka üldist soodustust asutuste esitatud tellimustelt.

Eetiliste reeglitega on selgelt vastuolus praktika, kus ülemus palub või mõjutab oma alluvaid kasutama ülemuse lennuboonuskaarti, et alluvate töölähetuste käigus omale lennuboonuspunkte koguda. Kirjeldatud tegevus pole mitte üksnes ebaeetiline, vaid piirneb korruptsioonivastases seaduses § 5 lõikes 3 käsitletud mõju korruptiivse kasutamisega ning sellisel viisil teenitud lennuboonuspunktide näol võib tegemist korra samas seaduses § 4 viidatud korruptiivse tuluga.

/allkirjastatud digitaalselt/

Heiki Sibul

Ametnikueetika nõukogu esimees